

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Staro trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljati velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna števil. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Janežičeva svečanost.

Preteklo nedeljo 13. t. m. se je v Lešah na Koroškem obhajala svečanost, kakoršne obhajajo redko drugi narodi, še redkeje pa mi Slovenci. Razkril se je namreč spominik slavnemu možu Antonu Janežiču, — spominik le na majhni borni kamnitni plošči, a vendar spominik, za kterega sme marsikteri sloveč mož ranjcega zavidati. Na kratko smo to slovesnost popisali že v zadnjem listu, vendar bomo svojim bralcem gotovo vstregli, ako o tej važni dogodbi danes obširneje poročamo.

Od vseh krajev so pripeljali vlaki v Vrbo narodnjakov in častilcev slavnega ranjcega, največ iz Kranjskega. Ob devetih zjutraj je bilo v št. Jakopu v lepi Rožni dolini zbranih veliko inteligentnih mož, pred cerkvijo pa velika množica ljudstva domačega obojnega spola. Ko novi Hilzerjevi zvonovi (krasno vbrani v Des-dur) vabijo k maši, se poda vse v farno cerkev, „Sokoli“ se vstopijo v vrsti po sredi cerkve in prične se slovesna sv. maša, pri kateri so ljubljanski pevci po svoji navadi kaj lepo peli. Zunaj so pokali možnarji, kakor so prihajajoče že prej pozdravljali na več krajih. Po maši se podá vsa množica v Leše na Janežičev dom, kjer je za goste vse primerno pripravljeno.

Tu stopi gosp. profesor J. pl. Kleimayr na zeleni oder, pozdravi nazoče, ki so prišli iz raznih krajev, s srčno besedo ter se zahvaljuje jim, da so vabilu odborovemu v tako obširnem številu vstregli.

Za njim stopi na oder profesor in deželni poslanec gosp. Andrej Eienspieler. Najprej razlaga v jako umevni in razločni besedi pomen

današnje svečanosti, delovanje Janežičevo na slovenskem slovstvenem polju, njegove velike zasluge za narod, ktere si je pridobil z velikim trudom, tako, da sme ná-nj ponosna biti ne le Rožna dolina in dežela koroška, ampak ves slovenski narod. S tem dá znamenje, da naj se razkrije plošča, ki je še s prtom zagrnjena. Prt pade in pokaže se črna plošča z zelenim vencem in na nji napis: „Tukaj se je rodil 19. dne dec. 1828 slovenski pisatelj in jezikoslovec Anton Janežič, umeri 1869. Narod, ohrani mu večni spomin!“ — Podpis: „Domoljubi l. 1876.“ — Gromoviti klici „živijo“ in „slava“ doné in se razlegajo po zeleni okolici. — Govornik pripne na svoj govor še važne in v srce segajoče besede posebno do slovenskih mater, naj bi po izgledu matere Janežičeve otroke svoje učile v milem domačem jeziku molitev in veronauka, da ne bi njihovi otroci, ko pridejo na više mesto, tako naglo pozabivši materni jezik prestopili k našim nasprotnikom, kakor se žalibog posebnice po Koroškem godi. Gorke besede te so poslušalcem tako globoko segle v srce, da so se ne le ženskam, ampak tudi moškim solze vtrinjale. Dalje je stavljaj Janežiča vsem v izgled tudi kot pravega katoličana, kar mora biti vsak Slovenec, ker je z majhnimi izjemami ves narod katolišk. — Burno ploskanje in živijo-klici, ki so govorniku doneli od vseh strani, so kazali, kako všeč so bile vsem besede gosp. A. Eienspielerja, ki se je s tem govorom skazal ob enem kot ognjenega in ljudskega govornika takega, da mu ga ni kmalo para. Dasiravno je solnce neusmiljeno pripekalo, je vendar vse poželjivo poslušalo njegov precéj obširni govor, ki je med drugimi šibal tudi sedanjo ravnopravnost v Avstriji z ozirom na nas Slovence.

Govore in deklamacijo je prepletal pevski zbor ljubljanske čitalnice z izvrstnimi pesmami, ki so nazoče navduševale in k pohvali silile. Zavoljo prevelike vročine je potem program bil pretrgan, gosti so se razkropili po vrtu, kjer je bilo obilo miz in klopi postavljenih, okrepcat si telesne moči.

Po poldne se je začelo razveseljevanje, godba in ples na prostem. Omikanejši svet pa se je zbral na nekem skupnem prostoru in napitnice so se vrstile prijetno s petjem ljubljanskih pevcev. Tudi so se brali pismeni in telegrafični pozdravi iz različnih mest in krajev Slovenije, med njimi tudi pozdrav lista „Slovenca“, ki se tako-le glasi:

Antonu Janežiču.

(Dne 13. avgusta 1876.)

Malo šteje narod slovenskih mož, ki so se lotili težavnega oranja puste ledine slovenskega slovstva, malo jih je in pozno so se rodili. A med to malo množico si Ti, Anton, prvih eden. Rodivši se ob severni meji, kjer dela slovenska Drava prisiljeno mejo slovanstvu, si — gnan po čutu iz prs matere Slovenke Ti vcepljenem — usmilil se naroda svojega ubozelega na blagu, še ubožnejšega na slovstvu. Kar si mu samega sebe žrtvovaje ponudil, je veliko, mnogo več, nego je narod pripoznal o dnevih življenja Tvojega. Zdaj, ko Tvoj duh, oh! prerano za Tvoje drage, za narod Tvoj, zapustivši minljivo teló, plava nad nami v višavah, zdaj ko narod pogreša Tvoje roke, Tvojega uma, zdaj spozna, kaj si bil mu, kaj bi mu še bil postal, da Te ni nemila smrti roka ustavila v sredi početja Tvojega.

Vendar prerana smrt je vzela narodu Tebe, ne Tvojih del. Kar je Tvoj neumorni marljivi um vstvaril rodu slovenskemu, zagotovi Ti

Par dni iz življenja slovenskega vrednika.

(Humoreska, pa bolj za jok, ko za smeh.)

(Dalje.)

Pri takem premišljevanju smo zasačili vrednika, ker se ravno bliža čas, ko bo imel plačati stanovanje. Pri domoljubih in narodnjakih ima sicer list toliko dobiti, da bi s par sto goldinarji ne bil nikdar v zadregi, a žep mu je skoro prazen. Lastnik hiše pa je jako prozajičen človek, pri njem veljá le to, kar je, ne pa to, kar je obljubljeno. Zato vredniku ne gre rokopis za list nič kaj izpod rok, prihodnji list ne bo niti posebno osoljen, ne tolsto zabeljen, morda bo presuh naročnikom — posebno tistim, ki so naročnino že plačali.

A proč s takimi muhami, ki so v možgane zašle. Bo že bolje, saj Slovenci so pošteni ljudje. Kedar se bo njim dobro godilo, tudi na liste ne bodo pozabili. Takrat bo tudi vrednik na boljsem. —

V svoji domišljiji se že postavi v tisti čas, vreže in poostri però ter jame pisati članek

o lepi prihodnosti krepkega, nespridenega naroda slovenskega. Però teče mu gladko, misli plavajo po višavah, sam je ves srečen v tem, — — kar ga moti trkanje ob vrata.

„Noter!“ veli s precéj močnim glasom, kakor da bi to, kar je ravnokar pisal, deklamoval.

Vrata se odpró in v sobo stopi mlad, čedno oblečen človek, ki tako-le spregovori:

„Ne zamerite, gospod vrednik, če vas motim za trenutek. Jaz sem tisti učitelj M., kterega so, kakor je bilo tudi v vašem izvrstnem listu pisano, nemškutarji tako dolgo preganjali, da so ga res pregnali. Zdaj sem ob službo.“

Vrednik mu gre naproti, mu podá roko ter pokaže stol, naj bi sedel, rekoč: „Tedad zopet nova žrtev sedanje dóbe. Kdaj bo bolje! Kaj mislite početi zdaj, česa se lotiti?“

„Ravno to me je k vam pripeljalo“, odgovarja prišlec. „Brez dela in zaslužka ne morem živeti, učiteljske službe pa tu ne bom najbrže nikdar več dobil.“

„Kaj pa, ko bi se podali v drugo deželo? Dobrih učiteljev povsod potrebujejo.“

„Na to sem tudi mislil, ali take reči se navadno dolgo pletó in jaz bi ne mogel čakati, ker — da Vam naravnost povem — sem brez denarja, brez prijateljev.“

„Hm“, dé vrednik, „to je že malo sitno. Boste morali vsaj do tje kak posel dobiti, da se preživite.“

„Da, da, ravno zato pridem k vam. Znanec v mestu nimam drugih, kakor par učiteljev, kterim pa nič ne upam. Vem, da imate pri listu dosti posla, vi pa tudi veste, da moje però, če tudi ni izvrstno, bi vsaj za manjše reči bilo — n. pr. o šolskih razmerah. Kaj ko bi med tem, da se vrajma zá-me kaka pripravna služba, pri vas bil kot sodelavec lista?“

„Gospod“, odgovori vrednik, „sodelavec bi pač potrebovali, posebno točnih, ki so vsak hip za list pri rokah, ali ne tajim vam, da so denarne razmere lista slabe, plača bi bila jako skromna in še ta ne vselej točna, ker je večkrat v blagajnici suša.“

„O, saj bi bil jaz z malim zadovoljen. Le za stanovanje, hrano, obleko in še kako drugo stransko potrebo, dosti je.“

slavo nepremeljivo, hvaležnost neugasljivo. Če tudi je truplo, posoda duha velikega v zemlji že strohnelo, — duh Tvoj še živi, in bode živel, dokler živi narod, budeč sinove mater slovenskih k posnemanju delavnosti Tvoje v prid in slavo mnogobrojnega naroda našega.

Zatoraj neminljiva slava Tebi oratarju slovensko-slovnišk. h ledin. Naj sveti ime Tvoje v posnemanje mnogobrojnim sinovom ponosne Matere Slave!“

Več misel se je strinjalo v tem, da taki pozdravi, ki veljajo Janežiču, ne pa družbi, bi se bili morali brati med slovesnostjo odkritja spominjka, da jih vsi nazoči slišijo, ne pa le primeroma majhni, če tudi omikani družbi, ki sedi pri pijači. Toda to ni nikakor kalilo veličastnosti te slovesnosti, kakor tudi nekteri govori ne, kateri bi bili drugje na boljsem mestu, kakor tu; ali tudi to je le krivda posameznih govornikov, nikakor pa odbora, ki je res z orjaškim trudom in z vedno napetim umom skrbel za gostov tako obilno število, kar je bilo pravo Sisifovo delo. Vse je bilo ene misli o tem, da je odbor svojo prostovoljno, pa težavno nalogo izvršil vsem v zadovoljnost ter zaslužil hvalo vseh gostov.

Veselica se je še le pozno končala. Nekaj gostov se je potem odpeljalo domu, precéj pa jih je ostalo čez noč v Lešah in št. Jakopu. Ti so se drugi dan podeli na parabrodu po Vrbskem jezeru v Celovec.

Tudi v Celovcu je odbor skrbel za goste prav po očetovsko, kar je bilo tem teže, ker je bilo ravno te dni dunajsko moško pevsko društvo tam in z njim vred več sto drugih tujcev. Samo na sebi prijazno, če tudi posilno nemško mesto pa so kazile te dni nemške in pruske zastave po več sežnjev dolge, ki so nas povsod strašile; avstrijske so bile le majhne in malo jih je bilo. Mislili smo, da smo že v Prusiji. To vse je bilo na čast dunajskim gostom. Toliko pruskih in nemških zastav, mi pa nismo smeli nobene imeti, le na vrhu hruške na Janežičevem vrtu je vihrala ena sama cesarska. Ravnopravnost, kje si!

Naj bo tú še omenjeno, da so dunajski pevci, ko smo se po Vrbskem jezeru pripeljali do kanala, naše pevce sprejeli z živabnim pozdravom in streljanjem. Iz tega je sklepati, da niso vsi nemci taki, kakor ponemčenci, — če se niso zmotili misleč, da smo nemški pevci.

V Celovcu nam je bilo — hvala odboru — prav prijetno; bili smo tam dva dni. Ali ni ga veselja brez grenkosti, odhod nam je

„Tedad tako okoli 40 do 50 gold. na mesec?“ praša vrednik bolj radovedno, kakor resnobno.

„O, 50 gold. bi bilo že zadosti, saj nimam posebnih potreb.“

„Gospod“, pravi vrednik že bolj resnobno, „pri sedanjih razmerah lista bi vam za gotovo tudi po 10 gold. ne mogel obljubiti. Vse, kar morem storiti, je, da vam obljubim plačo od vrste.“

„Po koliko?“ vpraša učitelj poželjivo.

„Po važnosti članka po 1½, morda celó po 2 kr. od vrste. Več ne morem.“

Učitelj se nekoliko časa premišljuje, vzame na mizi ležeč časnik v roke in prešteje nekoliko vrst, potem pa pravi:

„Dobro, dobro! Saj lahko do 300 vrst v enem dnevu spišem.“

„Plačajo se le sprejeti članki po tiskanih vrstah, se ve, da.“

„A tako!“ vsklikne učitelj nekoliko ohlajen. „No, naj bo! Bom že dobro pisal. Ponudbo vašo sprejemem, toda pod enim pogojem.“

„Pod katerim?“

bil že zopet skažen, kajti grede skoz čakalnicov na kolodvoru smo slišali iz ust „feuerwehnhauptmanna“ J. (potujčenega Slovenca) dunajskim gostom besede, „deutscher Boden — deutsches Lied — deutsche Luft — deutsches Herz — deutsches Bewusstsein — deutsche Zunge — deutsches Wort — deutsche Mäoner — deutsches Bier — deutscher Wein“ itd. sploh vse le „deutsch“ — dokaz, da nemčurji vsako priliko porabijo za politične demonstracije zoper slovanske narode.

„Postavme Palackému pomnik!“

II.

„Palacký mrtev — žije!“ — to je slavna osoda duševnim velikanom, da navadno vrstnike svoje prehitijo v mislih in delih, ktera hvaležno povživajo pozni vnuki. Kako nasproti mnogi duševni pritlikovci šumijo s svojimi praznimi deli, da odmeva od njih po zborih in časnikih; ali — kedar zginejo s pozorišča, zgine tudi njihovo ime. Palacki pa mrtev živi in živel bode v slavnem spominu.

V življenji posamnih ljudi kakor celih narodov ste največje pomembe v višem duhovnem smislu vera in nabožnost ali zveza z Bogom (religio), v svetovnem pa jezik in narodnost. Oboje se vjema med seboj tako, da samo za-se vsaj na dolgo celó obstati ne more. Kjer se narodnost povzdiga nad vero in nabožnost, tam se ljudstvu jemlje prava podlaga in najboljši pomoček k vspešnemu blagovitemu napredovanju; kjer pa se nabožnost zlorabi na kvar pravicam jezikovim, ondi se krivda godi narodu in sveta reč obrača v dosego neblagih namenov.

Palacki je bil protestant, toda véren protestant, kajti tudi protestantje imajo svoje brezverce, kateri tajijo osebnega Boga, tajijo božestvo Kristusovo. Palacki, razumen in véren, se nikdar ni prišteval ljudem, kateri vpijejo, med vero in vedo ni in ne more biti miru, da se reči te dve ne vjemate, marveč izključujete! Kolikor je s svojega stališča mogel, povsod je resnici dajal spričevanje, da vera in razum, oba darova božja, si ne nasprotvata, marveč dobro vjemata in med seboj dovršujeta, in da olika in blaženost se narodu dajati in dobivati more le na podlagi npravni, narodu krščanskemu le na podlagi vere krščanske. Do tega spoznanja je pripel, kakor pripoznava sam, po vsem svojem učenji in preiskovanji. To resnico je zaznam-

„Kakor sem prej rekel, sem skoro čisto brez denarja. Da se tu priležno naselim, mi je treba pa vsaj nekaj denarja, ker nimam skoro nič.“

„Koliko, mislite, da bi potrebovali za vse te reči?“

„No, več ko 100 gl. ne bo. Zato bi vas prosil, da bi mi ta znesek posodili ali marveč dali na račun. Povrnil ga bom s spisi, ali marveč zaslužil ga.“

Zdaj pa naredi vrednik najresnejši obraz in pravi:

„Ker ste vi tako odkritosrčni, bom tudi jaz. Zate vam naravnost povem, da tega zneska zdaj še celó ne premorem in bi kaj stavil z vami, da bi ga tudi danes ne dobil brez varnega poročstva, če imam še toliko znancev. To naj vam bo vodilo. Časnikarja pot je trnjeva, polna vsakovrstnih zadreg. Lotite se kaj boljšega, bolj gotovega; jaz bi vam svetoval, da si poiščete, dokler ne dobite druge službe, posla pri kakem odvetniku ali bilježniku. Jaz vam bom šel na roko in skoro za gotovo bi vam že danes obljubil tak prostor.“

njal ne le v zgodbah, ampak tudi v družih spisih in razpravah svojih.

Kakor na Nemcih, so tudi v Avstriji liberalci prevzeli javno mnenje ter največ po judih, sem ter tje krščenih, napadati jeli cerkev katoliško in njene služabnike, in trosijo grdo seme lažnjivega liberalizma sedaj že tudi med Slovane. Ta lažnjivi liberalizem, ki napada nazore in nauke krščanske, ktere smo prejeli od prednikov svojih, je Palacki sovražil iz cele duše. Prosto pa je spričeval, da je krščanska cerkev sploh in posebej katoliška na Českem storila več dobrega nego zlega; da je prva omika med českimi Slovani pričela se po krščanstvu, hranila in nadaljevala se edino po cerkvenih vstanovah; karkoli se nahaja iz tedanje dobe na polji naučnega slovtva ali lepe umetnosti, da vse je vzgojevalo se izvorno v šolah cerkvenih in pod nadzorom duhovskim, in pa iz naročja cerkvenega je nastalo tudi vseučilišče v Pragi.

Resnično in nepristransko pripoveduje zgodovino kraljestva českega. Da cerkvi katoliški in njenim predstojnikom ni bil sovražen, kaže se prav očitno v povestnici Husovi in v dotičnih borbah. Kako nepristansko opisuje značaj Husov ali pa vrlega nasprotnika J. Cesarinija, dejanje zbora kostniškega itd. Ni prikrival napak, tudi svojim rojakom ne; pripoveduje jih pa omilovaje, ne se radovaje, kakor mnogi mladiči sedanji, kateri, kjer le morejo, priti-nejo ktero svoji cerkvi, cerkvi katoliški in njenim duhovnikom, brez razločka, da, kar so zakrivili nekteri, ne gre pripisovati v dolg sedanjim*). Vsak list Palackove zgodovine kaže o njegovi verni resnobnosti. Studili so se mu nekteri liberalni učenjaki, brez vere, češ, smo prostomišljaki, pa so le prosti ali brez misli in prave učenosti, brez resnične modrosti. Takim veterjakom je klical tudi Palacki: „Odi profanum vulgus et arceo!“

*) Da molčim za zdaj o družih neprilichnostih, vprašam le z ozirom na letošnje izveštje gimnazije ljubljanske: kaj pravite zgodovinarji pravédni vzlasti cerkveni in doktorji bogoslovni, k temu-le stavku, ki se v spisu „Die Entstehung und Bedeutung des Verduner Vertrags vom Jahre 843 n. Chr. Vom Gymnasiallehrer Franc Šuklje“ nahaja na str. 23 od besede do besede takole: „Das Verhältniss zwischen Kirche und Staat ist eine Machtfrage und zu allen Zeiten im Sinne des Stärkeren geregelt worden; entweder hat die Kirche den Staat beherrscht und zu ihrem Schergen erniedrigt oder hat umgekehrt der Staat von ihr wie von einem Werkzeuge zur Erreichung seiner Tendenzen Gebrauch gemacht.“ —

„Da bi jaz bil pisac, in morda celó prepisaval puste akte? Že misel ta je razžaljiva.“

S tem vstane, zgrabi klobuk in gre proti vratam. Pri teh se pa obrne še nazaj in kriči: „Vi ste samopašnež, ne privoščite nobenemu drugemu zaslužka, ter ne pustite talentov kviško, boječ se za lastni kruh, kterega pa še vredni niste. Le stojte! Saj ni vaš list edini, pri drugem me bodo z veseljem sprejeli in potem — tresite se, boste že brali.“

Na to se pokrije še v sobi in smukne skoz vrata, ktere zaloputne, da se po vsi hiši razlega.

„S takim človekom“, si misli vrednik, ko je sam, „ni čuda, da nemškutarji niso shajali, ki so manj potrpežljivi od Slovanov. Naj le poskusi svojo srečo, se bo že izučil. Še menda ni veliko skusil. Z napuhom se ne pride daleč.“

Mirno sede potem in jame pisati. Dogodba ta ga ni posebno razjarila, ker je osebna občutljivost njegova že skoro vsa zatrta. Topničar se ne vstraši poka.

(Konec sledi.)

Vselej, kjer mu je bila prilika, je spoštljivo govoril o verstvu, katero „bilo je v obče in je vedno to, po čemur se je duh česki od nekdanj najboljši izkazoval, in kar je najmočnejše in najstanovitnejše povzdigovalo nazore česke; ono je bilo tisti vir, iz kterega se je poglavito pospeševala duhovna delavnost česka“. (Dejiny, dil. II. č. I. str. 391). Celó v politiki je povdarjal pravna načela, in iz tega vzroka je hvalil katoliško-politična društva, ktera se poganjajo ne le za pravice naroda, ampak tudi vere in cerkve. Znané so njegove besede, ki jih je govoril v kat. polit. društvu rožnovskem na Moravi l. 1873: „Tolaži me nemalo, da si, kakor vidim, prizadevate za tako svetim in lepim namenom. Verjemite, da od te dobe, kar ste vera in nevera v tako nevarni ali pomenljivi borbi med seboj, kaže se neogibljava potrebnost, da se enaka društva snujejo tudi pri nas. Priznati moram, gospodje, da sem tu, ko sem odpotoval iz Prage in začutil se na Moravi, našel lep cvet zrelosti narodne in zavedanja pravnega (moralnega). In zato zamečem vsaktero počenjanje neljudsko teh, kateri na vrat na nos težijo na to, da bi v človestvu, tedaj tudi v narodu našem, porušene bile pravne podlage. Brez teh gine vsako društvo, toraj tudi narod. Le na prepričanji pravem, le na podlagah nabožnih mogoče nam je preboriti se do namena ali cilja. Kakor to vidimo na svojih prednikih, tako je delati treba tudi nam.“ Čujte, Slovenci!

Taka načela je imel Palacki, in tako spričevanje je dajal očitno veri krščanski. Kolike pomembe je to, bode nam prav jasno, ako pomislimo, kdo je govoril in pisal tako, in kedaj, v kaki dobi. Spričeval je to učenjak prve vrste, kteremu resnične učenosti odreči ne morejo najhujši protivniki njegovi in zoperniki slovanski. Spričeval je to v dobi, v kateri ves svet gre narazen, v dva tabora; eden teh, ki verujejo v Boga in njegovo razodenje, eden pa teh, ki ginejo v grdem brezverstvu; v dobi, v kateri se poleg njegovih lastnih besedi med olikanci našimi (že tudi slovanskimi!) v modo ali šego pripraviti hoče ona vrsta radikalizma filozofiškega, ktera uči, da vse naše misli o Bogu, o čednosti in o pravu so le prazna vera; da človek je zver in da kakor vsaka druga zver nima do sebe ne pravnega poklica, ne pravnih dolžnosti; da njega najvišji poklic je prosta sebičnost in česarkoli se kdo tedaj polasti, to je njegovo, po načelih, ta po teh, uni po unih!“ (Cf. „Čech“ 1876 čis. 122).

Dasi se tu in tam kaže tudi protestant Palacki in mu v vsem torej slediti ne more katoličan, vendar so iz povedanih razlogov spoštovali ga katoličani tudi duhovniki in dostojniki cerkveni, in radi slušali mu voditelju v državnih ali političnih in v narodnih stvaréh. Program njegov je in ostane českega naroda program, ki si ga je priljubil v geslu: „Svoji k svému a vždy dle pravdy t. j. Svoji k svojemu, pa vselej po pravici“. Bog daj, pravi na to „Čeh“, da bi to spoznanje prijemalo se vedno bolj in bolj med nami. Bog daj, da bi prešinilo tudi vse vrste naroda našega, trebilo se čim dalje tim lepše, da družbenost naša, kakor je že česka, postane tudi krščanska in katoliška ne le po imenu in v besedi, ampak tudi v življenji in v dejanji!

Jugoslovansko bojišče.

Iz Belgrada se poroča, da 15. t. m. je Ejub paša prijel in premagal Horvatoviča pri Banji. Zanesljivega poročila o tej bitvi pa še ni.

Bulgarski odbor je vnanjim vladam razposlal pismo, v katerem natančno našteva od Turkov tam doprinešene hudobije. Hodži so priporočali, da naj se Bulgari zatró, pa nijeden izmed njih ni bil kaznovan. Bulgari so silno razkačeni nad Grki, kterim očitajo, da so s Turki proti Bulgarom potegnili, in sovraštvo med obema narodoma se ne bo kmalo poleglo.

V Srbiji Turki ravno tako razsajajo, kakor v Bulgariji, kar diplomate močno vznemirja. Nemogoče je, da bi se vlade v zadeve turške ne vtaknile.

Meridiški glavar Prenk je v Cetinji, ne pa v Trstu, in se ne bode proti Črnogorcem bojeval, kakor so poročali dunajski listi.

Politični pregled.

V Ljubljani, 18. avgusta.

Avstrijske dežele.

Državni denarni minister postane g. Hofmann, sekcijski načelnik pri vnanjem ministerstvu. „Fremdenblatt“ piše, da g. Hofmann bode tudi odslej še vodil časnikarstvo gledé skupnih zadev državnih, „N. fr. Pr.“ pa poroča, da ima g. Hofmann upanje razun tega še dobiti neko drugo ministerstvo(?).

Na Českem so nemški liberalci 13. t. m. v Hebu napravili ljudski shod, ki je enoglasno izrekel, da sumo osebna zveza (Personal-Union) med Cislo in Translo bi bila boljša, kakor ponovljenje zavrzljive pogodbe ogerske. To je sedaj splošna misel pravih liberalcev nemških, ki pa tako radi federalistom očitajo, da hočejo razkosati državo.

Madjarski listi natolcujejo škofa Štrosmajerja veleizdaje, ker je boje za srbske ranjence daroval 30.000 gid. Dasi to po nobeni postavi ni prepovedano, se vendar iz Zagreba poroča, da Štrosmajer Srbom ni nič daroval in da je šel na Dunaj le zarad svoje stolnice, o kateri se je hotel posvetovati s stavbenim mojstrom Schmidtom, in zarad nekterih mašin za kmetijstvo. — Zapiranje srbskih rojakov na južnem Ogorskem in Hrvatskem se nadaljuje. V Karlovcu so preiskovali stanovanje pravoslavnega velikega duhovnika in pri njem neki našli zaboj sumljivih srbskih knjig, ki bi se bile po prvi veliki zmagi Srbov razdelile med ljudstvo; tudi v Zagrebu so preiskovali stanovanje srbskega duhovnika Pavloviča; so li kaj našli ali ne, se ne vé. V Veliki Kikindi so prijeli in izpraševali tudi 4 Nemce, ki so bili občevali z Jovanovičem. Notarja Toša Bakiča iz Pančove so že izpustili iz zaporu. Miletič in Kasapinovič sta se zoper to, da ju dolže veleizdaje, pritožila pri višji kraljevi sodniji.

Vnanje države.

Pruski kancelar je sprožil nekako vojsko zoper svetovno razstavo pariško. Rekel je, da take razstave, če so preveč pogoste, zgubé vso veljavo. To je res, ali ravno pariške so bile dozdej najbolj sijajne, in upati je, da tudi prihodnja za dosedanji ne bo zaostala, če ji tudi Bismark nasprotuje.

Iz Carigrada se naznanja, da po izreku dr. Leidesdorferja utegne sultan v treh tednih ozdraveti, ker čutnice še niso hudo bolne.

Angleški parlament je bil 15. t. m. sklenjen.

Špansko ministerstvo je kralju neki izročilo svojo odpoved; zakaj, se ne vé.

Domače novice.

V Ljubljani, 19. avgusta.

(*Konfisciran*) je bil zadnji „Slovenec“ zavoljo nekega dopisa iz Dolenjskega, v katerem je bil grajan poštar iz Zatične, ker se je branil dati slovensko prejemnico. Mi smo mislili, da bo vsled tega dopisa po nosu dobil oni poštar, ne pa mi.

(*Rojstni dan cesarjev*) je zopet pokazal, da v srcih naroda slovenskega biva iskrena ljubezen in zvestoba do presvitle rodbine cesarske. Cerkve so bile od ranega jutra naprej naprej napolnjene s pobožnim ljudstvom, ki je goreče molilo, da bi Bog ljubljenu vladarju dal svoj blagoslov ter dolgo in srečno življenje. Tudi velike maše, katero so služili velečastiti gospod knez in škof, se je razun različnih vradov vdeležilo mnogo družega ljudstva. Vojaštvo je obhajalo rojstvo cesarjevo z budnico vojaške godbe, ki je zjutraj na vse zgodaj šla po mestu, ob 9. uri pa s slovesno sveto mašo v zvezdi. Č. o. Ben venut so nam za to priliko izročili sledeči jako primerni kronografikon:

FrancisCo Iosepho CanIMVs SLaVI: DIV ser-
VerIs! = 1876.

Frančišku Jožefu kličemo Slovani: Dolgo naj Te (Bog) ohrani!

(„*Banka Slovenija*.“) Kakor poizvemo, se likvidacijski odbor pred vsem podvzuje vsa zavarovanja kaki drugi zavarovalni družbi odstopiti in ima v kljub muogih zaprek nekoliko upanja, da se mu bo to posrečilo, sestava in sklep računov pa stane mnogo časa in dela. Gotovega denarja ni skoraj nič, pač pa ima banka velike svote posebno za stare po oguji storjene škode poravnati. Glavna stvar tedaj je, da se te škode vendar enkrat poplačajo, ter potem od pozavarovalnih društev povračilo iztirja, ki znaša nad 15.000 goldinarjev. Likvidacijskemu odboru pa ni mogoče na bankino ime denarjev dobiti na posodo, še manj pa se more od njega zahtevati, da bi iz lastnega premoženja plačeval ali pa osebno poroštvo dajal. Ker je banka še zmiraj lastnina delničarjev, kterim je na korist, da se na ta način izognejo raznim stroškom, ki bi jih sicer gotovo še zadeli, bo odbor, kakor se čuje, zahteval, novo doplačilo na delnice, ker bi se sicer likvidacija ne mogla vršiti. Kolikor je nam znano, stanje bankino — ni pasivno, in če posebna nesreča ne pride, se mora to doplačilo pač le kot posojilo smatrati, katero bi delničarji po dokončani likvidaciji povečem dobili nazaj. Tem hitreje, ko se bo to zgodilo, tem laglje se bodo težave tega zeló zavoženega zavoda odstranile in tem več bode delničarjem ostalo.

(*Seje mestnega odbora 17. t. m.*) se je vdeležilo 20 odbornikov. G. župan naznani, da vlada premembi hišnih številk ne nasprotuje in da se smejo vsled dovoljenja cesarjevega ulice od Maliča do Latermanovega drevoreda imenovati Franc Jožefove ulice. Tudi je odgovoril na vprašanja stavljena pri zadnjem zborovanju. Vodnjak na živinskem trgu se ne more še narediti, ker ni denarjev in se bode živinski trg morda celó prestavil kam drugam. Zastran vodnjaka na šentjakobskem trgu bode mestni inženir preiskoval, kako se bode najprimirneje pre naredil. Varstvo in skrb za resilne čolnove ob Ljubljani bodo morda proti zmerne odškodovanju prevzeli postreščeki. Zarad varstva poljskih pridelkov se bodo od 20. avgusta do konca oktobra nastavili trije poljski čuvaji. Na voglih, kjer se iz šentpeterskega predmestja ukrene v Blatne ulice, se bodo nabila svarila, da se ne sme hitro voziti; tudi se bo to po mestu javno oklicalo in pismeno

naznanilo vsem fiakarjem. Opravilni red se je na novo natisnil in s provizoričnim občinskim redom vred danes izročil vsem svetovalcem.

G. Horak ugovarja, da ni zahteval poljskih čuvajev, ampak da se je samo nanje skliceval, ko je povdarjal, da je dolžnost gosposke mestne čuti nad življenjem prebivalcev. G. Terpin je zoper poljske čuvaje in stavi nujni predlog, da jih ni treba. Pa odbor nujnosti ne pritrdi in župan g. Terpinu naznani, da zamoreta predlog staviti v prihodnji seji.

G. Dreco se pritoži, da je g. Cvajer v Gradiši napravil neko shrambo za seno, ki je silno nevarna zaradi ognja. Župan odgovarja, da se je g. posestniku naročilo reč tako vrediti, da ne bo nobene nevarnosti.

G. Jurčič vpraša, bi li ne bilo g. župana volja dnevnega reda in drugih reči, ki se med odbornike razdeljujejo, tiskati in predlagati tudi v slovenskem jeziku? Narodni odborniki sicer znajo nemški ravno tako kakor slovenski, a slovenski jezik je pravi in prvi deželni jezik in mora imeti veljavo tudi v javnem življenju. G. župan obljubi, da hoče na to vprašanje prihodnjič odgovoriti.

G. Regali se pritožuje, da se pokrivem od hišnih posestnikov tirjajo doneski za kvartiranje vojakov, katerih pa še tukaj ni, in vpraša, če hoče magistrat varovati hišne posestnike in jih ne še bolj tlačiti. G. župan obljubi pregledati dotična pisma in na vprašanje odgovoriti prihodnjič.

Dr. Bleiweis (jun.) bi rad zvedel, kakšen odgovor se je dal na pritožbo mestnega odbora, da je vsled prevaževanja železničnih vozov dunajska cesta večkrat zaprta. G. župan odgovarja, da na pritožbo mestnega odbora je glavno ravnateljstvo južne železnice odgovorilo, da pritožbe mestnega odbora so pretirane. Vsled tega se je nova pritožba izročila deželni vladi, toda župan ne ve, se je v tej zadevi kaj storilo in določilo, ali ne.

G. Klun stavi nujni predlog, da naj se iz mestne blagajnice pogorelcem v Logatcu podeli podpora, če je mogoče vsaj 300 gld. in v temeljuje svoj predlog kazaje na silno revščino in potrebo, ki je vsled požara zadela nad 100 družin. Cesar so podarili pogorelcem iz lastnega premoženja 3000 gld., deželni odbor jim je sklenil dati 5000 gld., c. k. vlada je oklicala nabiranje milodarov po vsej deželi, tedaj naj tudi občina ljubljanska ne zaostane za posameznimi dobrotniki, ampak naj bo prebivalcem po deželi v lep izgled. Nujnosti noče obširneje vtemljevati, opozoruje le na staro prislovico, da dvakrat da, kdor hitro dá. Nujnost predloga se z veliko večino sprejme. G. Terpin ugovarja, da imamo skrbeti za domače reveže in je zoper podporo. Dr. Schrey pravi, da za prvo silo zadostujejo velikodušna dozdaj nabrana darila in da naj se predlog g. Kluna izroči finančnemu odseku in odloži za prihodnjo sejo. G. Jurčič se čudi, da se nesrečnim pogorelcem odreka podpora, ko se je 200 gl. dovolilo za severno ekspedicijo, ki ni imela niti za znanstvo niti v drugem oziru nobenega uspeha, ampak je bila zgolj sleparija, in mnogo izdalo tudi za spomenico grofa Anastazija Gruna, ki se je po nezaslужeni preveč preslavljaj. Da bi šlo za podporo kakega nemškega mesta, bi se podpora gotovo dovolila, a ker so pogorelci Slovani, se jim odrekuje. G. župan odločno zavrača to natolcevanje(?), ki je tako zdražilo nemčurske odbornike, da so se kakor sršeni zaganjali v govornika. Nastal je hud nemir; g. Dežman se opravičuje, da je imel po §. 18. pravilnega reda pravico klicati: „Zur Sache.“ Dr. Schaffer in dvorni svetovalec

Kaltenegger priporočata nasvet Schreyev, ker se bo pri prihodnji seji lahko povedalo, koliko podpore in kako naj se deli. Pri glasovanju se je sprejel nasvet dr. Schreyev z 12 glasovi.

Prestopivši na dnevni red se je po predlogu šolskega odseka sklenilo: 1. Nekatere, od vodstva realkega nasvetovane nove reči naj se naredé, nekatere pa ne; 2. vladi naj se dovoli, da učiteljske pripravnice smejo rabiti telovadnico II. mestne šole, gimnazijalci pa in učiteljski pripravniki telovadnico I. mestne šole, proti temu, da vlada v telovadnici I. mestne šole na svoje stroške napravi potrebna telovadna orodja in mestu povrne stroške za svečavo pometanje itd.; 3. vzame se na znanje, da izmed 1372 dečkov, ki bi bili morali v šolo hoditi, je 14, izmed 1232 deklic pa 17 ni obiskovalo; 4. šolskemu slugi II. mestne šole se dovoli od odseka nasvetovana plača; 5. stroški za modelirsko šolo se potrdijo. 6. ravnatelju I. mestne šole se po nasvetu g. Horaka odškodnina za stanovanje začasno povikša od 120 gld. na 200 gld.; odsek je nasvetoval le 150 gld., g. Klun pa je priporočal 250 gld., ter opravičeval svoj predlog s tem, da g. Praprotnik je najstarejši učitelj v Ljubljani in tudi izvrsten učitelj, gotovo ne slabši od vodje II. mestne šole, pa je vedno podučeval pri sv. Jakobu in že to gotovo ni bilo prav, da so ga prestavili v drugi kraj mesta, ko se je sozidala nova šola na Cojzovem grabnu, da tedaj zasluži enako plačo, kakor sodrug njegov, ki ima v novem poslopju stanovanje, ktero je vredno 300 do 350 gld. Če se mu ne dovoli 250 gld. stanovnine, naj se mu pa preskrbi naturalno stanovanje, kakoršnega ima II. ravnatelj; 7. učitelju, ki je skoz 14 dni nadomestoval zbolelega učitelja K., se dovoli 20 gld. plače.

II. Nekemu posestniku, ki bi bil imel po ukazu mestne gosposke podreti nepostavno sozidano drvarnico, se dovoli, da je ne podere, ampak le pravilno predela, in da plača naloženo mu globo 5 gld. Prodaja nekega prostora se odloži za prihodnjo sejo, ker ni bilo nazočih dveh tretjin odbornikov, kakor velewa §. 64. občinskega reda; 3. za nov kanal na šentpeterskem predmestju se po nasvetu odsekovem sklene, da se ima razpisati konkurenca, in zidanje izročiti tistemu, ki bode stavil najugodnejše pogoje. G. Trpin je priporočal, da naj se delo izroči g. Faleschiniju, ki je storil jako ugodno ponudbo. G. Regali zahteva razpis ponudbe, rekši, da ve za moža, ki bode kanal delal še ceneje. G. Dežman podpira predlog Trpinov, g. Klun predlog odsekov; če se razpišejo ponudbe, pravi, se ofert Faleschinitov s tem ne odstrani; če kdo stori ugodnejšo ponudbo, se delo dá tistemu, če ne, ga dobi g. Faleschini. Delo domačih podvzetnikov ne bo slabše, ker ga pregledovalna komisija, če bi bilo slabo ovrže, in od njih zahteva, da ga na lastne stroške popravijo. G. Kaltenegger misli, da g. Faleschini ne bo več ostal pri sedaj stavljenih pogojih, če se delo javno razpiše, pa poročevalec, dr. Schrey, vse pomislike ovrže; 4. zidanje novega kanala na tržaški cesti in v Bethovenovih ulicah se izroči stavbeni družbi.

III. Prošnja nekega hišnika, da bi se mu odpustila neka denarna kazen, se ovrže.

V tajni seji se je uslišalo nekaj prošenj za predplače.

Razne reči.

— Za pogorelce v Logatcu je darovala gospa vdova Kalistrova v Trstu 640 gld.; t. j. vsakemu pogorelemu gospodarju po 10 gld.

Bog daj ubogim pogorelcem še več takih dobrotnikov ali dobrotnic! — Č. g. B. Bartol 2 gld.

— V Ameriko odšel je te dni brat misijonarja Janeza Žužeka, France Žužek iz Velikih Lašič, ter nam iz Inspruka na Tirolskem 13. t. m. piše: „Blagovolite sprejeti nekaj vrstic v cenjeni Vaš list, ktere ga sem tudi jaz prav pridno prebiral. Danes odpotujem z misijonarjem č. g. Alojzijem Steherjem k svojemu bratu Janezu v severno Ameriko. Ne morem si kaj, da bi se tu vsem č. g. duhovnom, s kterimi sem imel čast se soznati, pa tudi drugim prijateljem in znancem za njihovo prijaznost očitno ne zahvalil. Bog plati vsem!“ Vrlemu rojaku prav iz srca želimo srečno pot.

Umrli so:

Od 11.—17. avg. Ant. Krejči, kerzarnja otrok, 3 m., za drisko. Franc Belič, 24 l., za pljučno sušico. Luka Tomšič, delavec, 61 l., za razlivo v pljučah. Janez Strleker, fabr. del. otrok, 3 m., za drisko. Marija Milharčič, gostica, 56 l., za rakom. Janez Gregorec, delavec, 46 l., za pljučno sušico. Marija Pogačar, gostica, 46 l., za vodenico. Janez Mlakar, delavca sin, 17 l., za prehlajenjem čev. Alojzija Zajc, krčmarja otrok, 2 m., za drisko. Marija Pohlina, kovača hči, 6 l., za vodenico.

Eksekutivne dražbe.

23. avgusta. 3. Fr. Pšenica-vo iz Koroške Bele (4470 gl.). — 2. Jak Brave-ovo iz Rateč, obe v Kranjski gori. — 3. Matija Drenik-ovo iz Dolenje vasi v Logateu. — 1. Jurij Gornik-ovo iz Božjakovega (1644 gl.) v Metliki.

Telegrafične denarne cene 18. avgusta.

Papirna renta 66.40 — Srebrna renta 70.20 — 1860letno državno posojilo 111.20 — Bankina akcije 85.4 — Kredite akcije 143.30 — London 122.40 — Srebro 104. — Cos. kr. cekini 5.82 — 20frankov 9.70 1/2

Služba orglarja

ali tudi cerkovnika se oddaja pri fari sv. Trojice nad Cirknico.

Kdor je želi, naj se oglasi za-njo pri ondašnjem gosp. župniku osebno ali tudi pismeno. (43—3)

Podpisani p. i. občinstvu in zlasti cerkvenim predstojnikom naznanjam, da sem se s svojo delavnico iz Kamnika preselil v Ljubljano v Bežji grad nasproti pokopališča sv. Krištofa, in da prevzemam vsaktera

kiparska dela cerkvena, kakor štatve, oltarje, prižnice itd. iz najlepšega

marmor-cementa, hidralskega apna, gipsa ali tudi lesa. Posebno priporočam svoj

tlak

za cerkve, dvorane in veže, iz pravega angleškega Portland-cementa, ki je trd kakor vsak kamen in se sestavi v različnih barvah in podobah po 8—20 gold. štirjaški seženj.

Dalje izdelujem **konsole, kapitole** itd. za nova poslopja, in mozaik-tla po najnižji ceni.

Pismena naročila se natančno in vestno izvršujejo in se tudi na ogled pošiljajo vsaktere reči.

S prisrčno zahvalo za dosedanje zupanje, priporočam se za nova naročila.

Matija Ozbič,

(40—2)

kipar v Bežjem gradu nasproti sv. Krištofa v Ljubljani.